

Normy pro původní českou a inovativní dveřní verzi Testu pojmenování a vybavení obrázků (se zkratkou POBAV)

prof. MUDr. Aleš Bartoš, PhD, Neurologická klinika, 3. LF UK a FN Královské Vinohrady, Praha

K rychlému kognitivnímu vyšetření a k časné diagnostice kognitivních poruch v běžné praxi slouží inovativní a původní český test Pojmenování obrázků a jejich vybavení (se zkratkou opět z počátečních písmen POBAV) ve třech verzích (ježková, opičí a dveřní podle prvního obrázku sady). Byly vyvinuty na Neurologické klinice FNKV a 3. LF UK v Praze. Test POBAV je snadný na provedení a vyhodnocení, ale zároveň náročný pro vyšetřovanou osobu. Trvá pouze 4-6 minuty, přičemž většinu činností vykonává sám pacient, zatímco administrátor má volno. Test POBAV je určen ke zjištění mírných kognitivních deficitů, zejména krátkodobé epizodické nebo dlouhodobé sémantické paměti, afázie a dysgrafie. Ke snadnému seznámení s testem POBAV je určeno vzdělávací video ukazující správnou administraci a vyhodnocení na <https://youtu.be/2QQAd1uAkwY>. Test POBAV byl certifikován Ministerstvem zdravotnictví ČR v roce 2017.

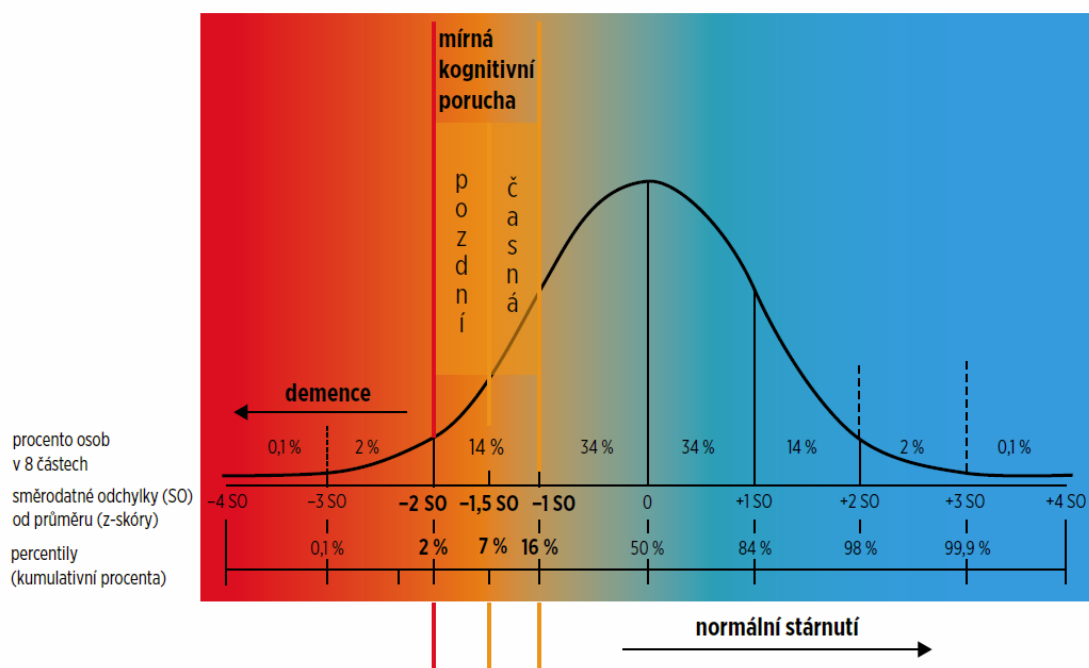
V testu POBAV je úkolem nejdříve písemně pojmenovat 20 černobílých obrázků a vzápětí si vzpomenout a napsat co nejvíce jejich názvů během jedné minuty. Hodnotí se počet chyb v pojmenování (špatně nebo vůbec) a počet správně vybavených názvů obrázků (bez opakování a konfabulací názvů obrázků, které se v sadě obrázků nevyskytovaly).

Podle vyšetření 260 osob (věk 70 ± 6 let, (min. – max. 59-89 let), vzdělání 16 ± 3 let, 75 % žen, Addenbrookský kognitivní test, 3. verze (ACE-III) 95 ± 5 bodů) náročnější dveřní verzi testu POBAV je počet chyb pojmenování 1 ± 1 (průměr $\pm$ směrodatná odchylka), tedy trochu více než u ježkové verze.

Průměrný počet správně vybavených názvů obrázků je 8 ± 2 , tedy shodně jako u ježkové verze.

Při pojmenování obrázků je možné udělat 1 chybu s výjimkou starších mužů (70-87 let) s nižším vzděláním (9-15 let), u nichž jsou ještě normální až 3 chyby.

Hraniční skór počtu správně vybavených názvů obrázků je různý v závislosti na věku, vzdělání a pohlaví a je mezi 5-8. Mladší ženy (59-69 let) s maturitním a vyšším vzděláním (16-26 let vzdělání) mají hraniční skór nejvyšší, a to 8 správně vybavených názvů obrázků.

Následují tabulky norem dveřní verze testu Pojmenování OBRÁZKŮ A jejich Vybavení (POBAV) pro populaci starší 60 let (n=260) rozdělené podle vzdělání, věku, pohlaví pro počet chyb v pojmenování obrázků (A), počet správně vybavených názvů obrázků (B) a skór Vypoj jako rozdíl mezi počtem správně vybavených názvů obrázků a počtem chyb v pojmenování (C).

Normativní data jsou vyjádřena jako průměr ± směrodatná odchylnka nebo jako medián a mezikvartilové rozpětí (25-75 percentil). Hraniční hodnoty jsou určeny odečtem směrodatné odchylnky od průměru. Skóre byly převedeny na percentily do 4 podskupin rozdělených dle věku a vzdělání. Hraniční skóre byly určeny pomocí směrodatné odchylnky (SO) a percentilů pro následující 3 stupně kognitivních poruch takto: nižší než průměr – 1 SO (16. percentil) pro časnou mírnou kognitivní poruchu, průměr – 1,5 SO (7. percentil) pro pozdní mírnou kognitivní poruchu a průměr – 2 SO (2. percentil) pro demenci.

Nejnižší normální skóre POBAV jsou zvýrazněny v šedých buňkách a jejich odpovídající percentily jsou zvýrazněny tučně. Za hraniční percentil k časně detekci kognitivní poruchy byl považován 16. percentil. Skóre odpovídající vyšším percentilům než 16. percentil jsou považovány za normální, naopak nižší za patologické. Z toho vyplývají následující pravidla:

- 1) Pokud vybaví 4 názvy obrázků a méně, jedná se vždy o abnormální nízký výsledek.
- 2) Pokud vybaví 8 názvů obrázků a více, jedná se vždy o normální výsledek.
- 3) Při vybavení 5-8 obrázků je třeba vyhledat odpovídající percentil podle vzdělání, věku, a pohlaví.

A Normy pro počet chyb v pojmenování obrázků pro DVERŇÍ verzi testu POBAV

Úroveň vzdělání	Vyšší vzdělání		Nižší vzdělání		Všechny osoby
Počet let vzdělání (min-max)	16–26 let		9–15 let		9–26 let
Rozdělení skupin dle věku a pohlaví	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Všichni ženy/muži
Věk (roky, min-max)	59-69	70-89	57-69	70-87	59-89
Počet účastníků	48 / 20	32 / 26	64 / 8	50 / 12	194/66
Počet chyb pojmenování obrázků (průměr ± směrodatná odchylka)	0±1/ 1±1	1±1/ 1±1	1±1/ 1±1	1±1/ 3±3	1±1/ 1±2
Průměr - 1 směrodatná odchylka	1/2	2/2	2/2	2/6	2/3
Průměr - 1.5 směrodatná odchylka	2/3	3/3	3/3	3/8	3/4
Průměr - 2 směrodatná odchylka	2/4	4/4	4/4	4/9	4/5
Medián (mezikvartilové rozpětí)	0(0-0)/0(0-1)	0(0-1)/1(0-1)	0(0-1)/2(0-2)	1(0-2)/2(1-4)	0(0-1)/1(0-2)
Počet chyb v pojmenování obrázků	Percentily ženy/muži				
0	23/35	47/50	42/62	66/83	44/53
1	4/15	9/19	9/50	30/50	13/27
2	0/0	3/8	6/0	16/33	7/9
3		0/0	2/-	8/25	3/5
4			0/-	4/-	1/-
5				0/8	0/2

B Normy pro počet správně vybavených názvů obrázků pro DVEŘNÍ verzi testu

POBAV

Úroveň vzdělání	Vyšší vzdělání		Nižší vzdělání		Všechny osoby
Počet let vzdělání (min-max)	16–26 let		9–15 let		9–26 let
Rozdělení podskupin dle věku a pohlaví	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Všichni Ženy/muži
Věk (roky, min-max)	59-69	70-89	57-69	70-87	59-89
Počet účastníků	48 / 20	32 / 26	64 / 8	50 / 12	194/66
Počet vybavených obrázků (průměr ± směrodatná odchylka)	9±2 / 8±3	8±2 / 7±2	8±2 / 8±1	8±2 / 7±2	8± 2 / 7 ±2
Průměr - 1 směrodatná odchylka)	7/5	6/5	6/7	6/5	6/5
Průměr - 1.5 směrodatná odchylka)	6/3	5/4	5/6	5/4	5/4
Průměr - 2 směrodatná odchylka)	5/2	4/3	4/6	4/3	4/4
Medián (mezikvartilové rozpětí)	10(8-10)8(6-9)	8(7-9)7(6-8)	8(7-9)8(7-9)	8(6-9)7(6-9)	8(7-10)8(6-9)
Počet vybavených obrázků	Percentily ženy/muži				
0	-/5				-/2
2		3/-		4/-	2/-
3		-/4	2/-	-/8	2/5
4		-/12	5/-	10/-	5/8
5	- /15	13/-	6/-	18/17	9/12
6	13/35	19/35	9/-	28/33	16/30

Pokračování tabulky	Vyšší vzdělání		Nižší vzdělání		Všichni účastníci
Počet let vzdělání (min-max)	16–26 let		9–15 let		9–26 let
Rozdělení podskupin dle věku a pohlaví	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Všichni Ženy/muži
Věk (roky, min-max)	59-69	70-89	57-69	70-87	59-89
7	15/45	34/54	39/38	36/58	31/50
8	31/70	59/85	59/63	66/67	54/74
9	44/85	84/-	78/88	86/83	73/85
10	79/ -	91/96	91/100	92/92	88/92
11	85/90	97/100	97/-	94/100	93/97
12	100/100	-/-	100/-	100/-	99/100
13		100/-			100/-

Více chyb v pojmenování obrázků značí horší výkon. Proto jsou hraniční skóry odvozeny od průměru +1/1.5/2 standardní odchylky.

C Normy skóru VYPOJ jako rozdíl mezi počtem správně VYbavených názvů obrázků a počtem chyb v POJmenování pro DVEŘNÍ verzi testu POBAV

Úroveň vzdělání	Vyšší vzdělání		Nižší vzdělání		Všechny osoby
Počet let vzdělání (min-max)	16–26 let		9–15 let		9–26 let
Rozdělení podskupin dle věku a pohlaví	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Všichni Ženy/muži
Věk (roky, min-max)	59-69	70-89	57-69	70-87	59-89
Počet účastníků	48 / 20	32 / 26	64 / 8	50 / 12	194 / 66
Skór Vypoj (průměr ± směrodatná odchylka)	9±2/ 7±3	7±2 / 6±2	8±2 / 7±2	6±3 / 5±5	8±2 / 6±3
Průměr - 1 směrodatná odchylka	7/4	5/4	6/5	3/0	6/3
Průměr - 1.5 směrodatná odchylka	6/3	4/3	5/4	2/-2	5/2
Průměr - 2 směrodatná odchylka	5/1	3/2	4/3	0/-5	4/0
Medián (Mezikvartilové rozpětí)	9(8-10)8(6-9)	7(6-9)6(5-7)	7(6-9)7(6-9)	7(5-8) 5(2-9)	8(6-9) 7(5-8)
Skór Vypoj (body)	Percentily ženy/muži				
-6				-/8	-/2
-2	-/5			4/-	1/3
-1			2/-		2/-
0		3/-		6/-	3/-
1				8/-	3/-
2				-/33	-/8
3	-/10	-/12	3/-	16/-	6/13
4	-/15	6/15	8/-	18/50	8/20

Pokračování tabulky	Vyšší vzdělání		Nižší vzdělání		Všichni účastníci
Počet let vzdělání (min-max)	16–26 let		9–15 let		9–26 let
Rozdělení podskupin dle věku a pohlaví	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Mladší ženy/muži	Starší ženy/muži	Všichni Ženy/muži
Věk (roky, min-max)	59-69	70-89	57-69	70-87	59-89
5	2/25	16/31	9/25	28/-	13/31
6	13/35	28/54	27/50	46/58	28/48
7	17/50	56/81	52/63	62/67	46/66
8	35/75	72/85	64/75	76/75	61/79
9	56/85	84/-	86/88	94/92	80/86
10	79/-	94/96	94/100		90/92
11	92/95	97/100	97/-	98/100	96/98
12	100/100		100/-	100/-	99/100
13		100/-			100/-